

Selvom forslaget er meget vidtgående, har denne konsekvens, der strider såvel mod begrebet døgndrift som mod bemærkningernes udtalelser (pag. 77), sikkert ikke været tilsigtet, hvorfor vi foreslår den sidste bisætning: „... forsåvidt angår tiden fra kl. 22 til 24“ helt slettet. Det kan ikke påvises — og dette er ej heller forsøgt fra nogen side —, at der på dette område findes forhold, som kan give anledning til indgriben og regulering fra statens side, og de i bemærkningerne påberåbte internationale konventionsforslag drejer sig da også alle om særlige beskyttelsesforanstaltninger for enkelte arbejderkategorier.

Med henblik på den i stk. 2, nr. 2, indeholdte bestemmelse bemærkes *dels*, at bestemmelsen i hvert fald må angå også den i stk. 1 foreskrevne hvileperiodes længde, *dels* at bestemmelsen må omfatte foruden lastning og losning tillige alt hermed i forbindelse stående arbejde, herunder også kontorarbejde, og *dels* at tilføjelsen „i påtrængende tilfælde“ må udgå, både fordi den ikke giver noget brugbart udtryk for, hvornår undtagelsen kan praktiseres, og fordi alt lastnings- og losningsarbejde og hermed i forbindelse stående arbejde, der udføres om natten, er „påtrængende“ arbejde, idet det, når sådant natarbejde etableres, sker for at begrænse skibenes liggetid og herved undgå forøgede udgifter. Det ses da ej heller, hvad der skulle kunne begrunde, at undtagelsen, der for transportvirksomhed er ubegrænset, for lastning og losning begrænses af den foran citerede tilføjelse.

Som undtagelse fra hovedreglen i stk. 1 og stk. 2 må med samme begrundelse medtages:

„Køle- og frysehuse, forsåvidt angår modtagelse af varer til opbevaring.“

Endelig må undtagelsesbestemmelsen i stk. 2, nr. 5, udvides til at omfatte alt arbejde på dagblade, idet dagbladene landet over, som nu må have adgang til en rationel udnyttelse af maskiner og apparater og adgang til som nu at fremstille periodiske blade, skrifter og almindeligt bogtrykkerarbejde i de timer, hvor det indkaldte mandskab, der nødvendigvis altid må være stort nok til at imødegå eventuelle situationer, ifølge lovforslaget kun kan beskæftiges ved egentligt dagbladsarbejde.

Virksomhederne er iøvrigt selv interesseret i at lægge arbejdstiden indenfor dagtimerne under hensyn til de forøgede omkostninger ved aften- og natarbejde, hvorfor der i de kollektive overenskomster mellem de modstående organisationer da også allerede i vid udstrækning er truffet aftaler om arbejdstidens beliggenhed, hvileperioder etc. En sådan udvikling bør ikke hindres ved et indgreb fra lovgivningsmagtens side, da den almindelige opfattelse er, at disse spørgsmål naturligt ordnes gennem de kollektive overenskomster, hvorfor vi indstændigt må foreslå, at denne paragraf udgår, og ikke kan være tilfreds med en mulighed for dispensation i påtrængende tilfælde fra bestemmelserne om 11 timers hvileperiode i stk. 1 samt nattehvil efter stk. 2. Disse bestemmelser vil f. eks. aldeles ikke kunne anvendes ved losning og lastning og hermed i forbindelse stående lager-, påkhus- og pladsarbejde, da dette som hovedregel udføres af løsarbejdere, hvis effektive ugentlige arbejdstid næppe overstiger gennemsnitlig ca. 30 timer, hvorfor det må forekomme ganske urimeligt her at give forskrifter, som begrænser arbejdstiden.

Det kan samtidig påpeges, at en arbejdsgiver under hensyn til det her omhandlede arbejdes karakter af overvejende løsarbejde savner enhver mulighed for at konstatere, at den enkelte arbejder ikke som følge af beskæftigelse andetsteds indenfor samme døgn selv tilsidesætter bestemmelsen om den sammenhængende hvileperiode. Vi må derfor principalt kræve, at lovgivningen afholder sig fra at foretage unødvendige indgreb i virksomhedernes ret til at arbejde, subsidiært at de ovenfor anførte ændringer og tilføjelser tages i betragtning ved lovforslagets endelige affattelse.

§ 34. Hvile- og spisepauser.

I tilslutning til vor berettigede kritik af lovforslagets arbejdstidsbestemmelser udfra det begrundede synspunkt, at disse bestemmelser gør indgreb i forhold, som altid har været og også fremtidig bør være genstand for fastlæggelse gennem de mellem organisationerne afsluttede kollektive overenskomster, påpeges særligt, at bestemmelser om hvile- og spisepauser er ganske overflødige på alle overenskomstomfattede arbejdsområder.

§ 35. Døgndrift.

Den foreslåede definition af begrebet døgndrift, der ifølge lovforslagets bemærkninger er indføjet for at ophæve den tvivl, der efter disse skulle foreligge som følge af definitionen af dette begreb i direktoratets skrivelse af 3. januar 1919, synes os meget uheldig.